

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті автори аналізують генезис поняття «педагогічна технологія» в історії педагогічної думки. Доведено, що в сучасному закладі дошкільної освіти педагогічна технологія є системоутворюючим чинником освітнього процесу, забезпечує його цілісність, послідовність і планомірність. Визначено алгоритм реалізації педагогічної технології. Актуалізовано методологічні критерії застосування педагогічних технологій: концептуальності, системності, керованості, ефективності, відтворюваності. Окреслено засади, яким має відповідати педагогічна технологія, що застосовується в освіті дітей дошкільного віку: гуманістична (за філософською основою), загальнопедагогічна (за рівнем реалізації), соціогенна, особистісно орієнтована, асоціативно-рефлекторна, орієнтована на саморозвиток, адаптована до групового та індивідуального застосування.

Ключові слова: педагогічна технологія, заклад дошкільної освіти, засади застосування педагогічної технології, особистість дитини дошкільного віку.

Постановка проблеми. Трактування освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти науковцями та практиками передбачає вихід на дві взаємопов'язані стратегії його розуміння: педагогічну технологію та педагогічну творчість. Більшість наукових розвідок орієнтовані на з'ясування засад професійної діяльності вихователя як творця взаємодії з дитиною на основі співтворчості, педагогічного винахідництва, а базис освітнього процесу в розрізі опори на його закономірності, принципи цілепокладання, технологічність та прогностичність у роботі педагога розуміється як даність та щось саме собою зрозуміле. Водночас функціонування системи дошкільної освіти в Україні дедалі більше тяжіє до заохочення творчої складової здебільшого завдяки управлінським практикам. Вихователі нарікають на поширення досвіду паперової творчості (звітності), до якої спонукають управлінці. Необґрунтованим є масове заохочення педагогів до наукової творчості, оскільки виникає небезпека перетворення освітнього процесу на такий, що не буде орієнтованим на дитину, а лише на надання йому зовнішніх привабливих ознак, барвистих форм без урахування базового принципу дитиноцентризму. З огляду на таку позицію, вважаємо за доцільне дослідити теоретичні та практичні засади застосування педагогічної технології в дошкільній освіті.

Мета статті – виокремити та проаналізувати сутнісні ознаки

застосування педагогічної технології в умовах особистісно орієнтованого освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

Виклад основних результатів дослідження. Сучасний розвиток дошкільної освіти в Україні характеризується інтенсивними пошуками форм і методів організації освітнього процесу, які б сприяли формуванню всебічно розвиненої особистості малюка. Це пов'язано насамперед із відходом від традиційного навчання і виховання та втіленням ідеї побудови цілісного педагогічного процесу як гуманістичної системи, що ґрунтується водночас не лише на креативності учасників освітнього процесу, тай становить собою теорію загальнолюдських цінностей, базовану на принципах гуманізації, особистісно орієнтованому підході, пріоритеті суб'єкт-суб'єктних стосунків.

Така парадигма яскраво відображена в державних документах: Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні [3], Національній доктрині розвитку освіти [8] та інших. Зокрема, у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні зазначено, що «система дошкільної освіти має забезпечувати ... інноваційний характер освітньої діяльності, використання сучасних виховних та навчальних технологій, належні умови для педагогічної творчості, вдосконалення майстерності вихователя...» [3, с. 16]. У Національній доктрині розвитку освіти одним із пріоритетних напрямів державної політики визначено «...створення умов для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості протягом життя ... постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту і форм організації навчально-виховного процесу, запровадження освітніх інновацій» [8, с. 4]. Таким чином, підтверджується актуальність розробки педагогічної технології, спрямованої на формування здорової особистості дошкільника в процесі взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї, оскільки вищезначене відповідає вимогам часу і положенням державних документів у галузі освіти.

Розглянемо тлумачення складових поняття «педагогічна технологія»: «педагогіка» (від грец. *paidagōgikē*) – наука про виховання і навчання людини [7, с. 550] та «технологія» (від грец. *techne* – мистецтво, майстерність і *logos* – слово, вчення) – вчення про майстерність [7, с. 749]. У зв'язку з цим є підстава трактувати поняття «педагогічна технологія» як «наука про майстерність виховання і навчання людини (дитини)».

Аналіз психолого-педагогічної літератури щодо проблем розробки та застосування педагогічних технологій (І. Дичківська [4], О. Пехота [10], Т. Поніманська [13], Р. Сілбер [14] та ін.) дає змогу відстежити динаміку в розумінні її змісту. За дослідженнями О. Пехоти, педагогічна технологія походить від педотехнічних ідей, які висловлювали на рубежі XIX і XX ст. засновники прагматичної психології та педагогіки (І. Джеймс, Д. Дьюї, С. Холл, Р. Торндайк), а також представники «індустріальної педагогіки» (Ф. Б. Гілберт) [9, с. 11].

Термін «педагогічна технологія» з'явився в 20-х роках XX ст. у

працях із педології, які ґрунтувалися на ідеях із рефлексології (І. Павлов, В. Бехтерев, А. Ухтомський, С. Шацький) [9, с. 17]. Одночасно використовувався й термін «педагогічна техніка», який трактувався як сукупність прийомів і засобів, спрямованих на чітку й ефективну організацію навчальних занять. Запровадження в 30-х роках у США перших програм аудіовізуального навчання, на думку О. Пехоти [9, с. 17], не тільки започаткувало технологічну революцію в освіті, а й відкрило дискусію про сутність, предмет, концепції, дефініції, парадигми і джерела розвитку нового напрямку педагогічної науки – педагогічної технології. Подальша еволюція терміна «педагогічна технологія» охоплює чотири періоди:

I. У 40–50 роках XX ст. педагогічну технологію пов'язували тільки із застосуванням у навчанні технічних (аудіовізуальних) засобів навчання. Представники цього напрямку (М. Кларк, Ф. Персиваль, Г. Еллінгтон, С. Андерсон, Р. Кіффер, М. Мейер) вважали, що використання технічних засобів навчання механічно приведе до вирішення найгостріших педагогічних проблем [10, с. 206].

II. У 50-х – 60-х роках XX ст. педагогічна технологія розвивається у двох напрямках: застосування аудіовізуальних засобів і програмованого навчання (Б. Скіннер) та розв'язання дидактичних проблем із позицій управління навчальним процесом, підвищення ефективності його організації, опису педагогічної діяльності, що забезпечує прогнозований результат. Д. Фінн, П. Мітчел, Р. Томас наголошували на багатоаспектному підході до педагогічної технології та характеризували її як спосіб мислення особистості й організації навчання [1, с. 11; 9, с. 206–209].

III. У 70-х роках XX ст. головною установкою педагогічної технології стає вивчення, розробка та застосування принципів оптимізації навчальної діяльності на основі найновіших досягнень науки і техніки. Підтвердження цьому знаходимо у С. Сполдинга, який зазначав, що педагогічна технологія «включає цілісний процес постановки цілей, постійне оновлення навчальних планів і програм, тестування альтернативних стратегій і навчальних матеріалів, оцінювання педагогічних систем у цілому і перегляд цілей, як тільки стає відомою нова інформація про їх ефективність» [9, с. 21].

IV. У 80-х роках XX ст. започатковується новий етап еволюції поняття «педагогічна технологія», що спрямований на широке впровадження у навчальний процес комп'ютерної техніки, інтерактивних технологій, результатів досліджень теоретичних питань педагогічної технології та шляхів її практичного застосування [1; 4; 10].

Отже, трансформація змісту поняття «педагогічна технологія» відбувалася від розуміння її як «технології в освіті» (використання технічних засобів навчання) до «технології освіти» (чіткого планування і побудови навчально-виховного процесу, його індивідуалізації) [6]. Таким

чином, педагогічна технологія охоплює коло теоретичних і практичних питань аналізу, управління й організації навчального процесу.

Варто зауважити, що визнанням педагогічної технології важливим чинником організації навчально-виховного процесу не припиняються спроби визначення її сутності. Ідею технологізації освіти обгрунтував Я. - А. Коменський, який прагнув визначити таку послідовність навчання, яка б неодмінно приводила до позитивних результатів. Означену послідовність науковець охарактеризував як уміння правильно визначати мету, обирати засоби її досягнення та формувати правила використання цих засобів. Елементи технологічного підходу до організації навчання знаходимо і в працях більшості видатних вітчизняних та зарубіжних педагогів (Ф. А. В. Дістервег, А. Макаренко, Й. Г. Песталотці, В. Сухомлинський, Л. Толстой та інших) [11].

Сутність педагогічної технології розкривали представники різних наукових шкіл, тому існує понад 300 визначень цього поняття не залежно від того, як автори структурують освітній процес і на чому акцентують увагу. У сучасному розумінні поняття «педагогічна технологія» трактується як «технологія, що забезпечує перетворення педагогічного процесу в освітній установі на цілеспрямовану діяльність усіх його суб'єктів» [5, с. 661]. Визначення сутності означеного терміна є стрижнем психолого-педагогічних досліджень останніх десятиліть значної кількості вчених (П. Гусак, А. Нісімчук, О. Падалка, О. Пехота, І. Підласий, Г. Селевко, І. Смолюк, А. Факторович, О. Шпак та ін.) [9; 10; 12; 13].

Наявність різноманітних підходів до визначення поняття «педагогічна технологія» в означених вище авторів дає змогу зробити висновок, що воно розглядається багатоаспектно. Так, І. Підласий, аналізуючи існуючі визначення педагогічної технології як «усеосяжного багатобічного і багатовимірного явища», вважає найбільш вдалим запропоноване Асоціацією педагогічних комунікацій і технологій (США, 1979): «Педагогічна технологія – це комплексний, безупинний процес, що охоплює людей, ідеї, засоби і способи організації діяльності з аналізу проблем і планування, сприяє забезпеченню, здійсненню вирішення проблем, що відносяться до всіх аспектів засвоєння знань» [11, с. 16]. Водночас І. Підласий пропонує власне лаконічне визначення: «Педагогічна технологія – це вся сукупність знань і дій, спрямованих на досягнення мети розвитку, виховання і навчання» [11, с. 16].

Узагальнюючи запропоновані визначення, можемо констатувати, що *педагогічна технологія* є компонентом педагогічної системи, яка передбачає постановку мети, розробку й поетапну реалізацію проекту освітнього процесу з конкретно визначеним інструментарієм та забезпечує заплановані результати навчання.

Однак в усіх поданих визначеннях відсутній етап попередньої діагностики досягнень вихованців, результати якої мали б забезпечити необхідну корекцію організації освітнього процесу, а також не йдеться про

можливість цієї корекції.

Орієнтовний алгоритм реалізації педагогічної технології представлено на рисунку 1. Побудована за таким загальним підходом педагогічна технологія виконує роль системотворюючого чинника освітнього процесу, забезпечує його цілісність, послідовність і плановірність.

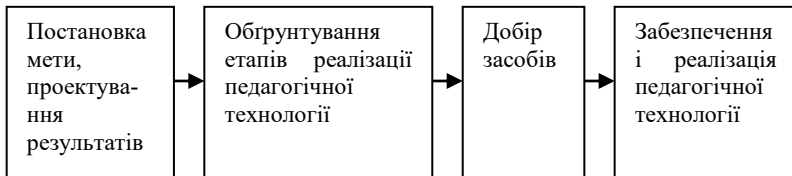

Рис. 1. Орієнтовний алгоритм реалізації педагогічної технології

Аналіз психолого-педагогічної літератури, ознайомлення з досвідом роботи вихователів закладів дошкільної освіти дали підстави зробити висновки, що в дошкільній педагогіці наявна певна кількість педагогічних технологій, які використовуються практиками та дають ефективні результати:

- *«технологія саморозвитку»* (М. Монтессорі): основою навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти є сенсорне виховання, яке здійснюється за допомогою організації навколишнього середовища і занять із дидактичним матеріалом. Застосований автором педагогічний дидактичний матеріал базувався на концепції активної особистості, яка саморозвивається завдяки серії реакцій, зумовлених систематичним впливом [5, с. 522];

- *«Вальдорфська педагогіка»* (Р. Штайнер): система освіти і виховання, побудована на ідеях антропософського розвитку людини як цілісної взаємодії її тілесних, душевних і духовних сил. Це педагогіка духовного розвитку дитини, її творчого потенціалу, згідно з якою підручники й посібники не використовуються, а застосовуються лише природні матеріали [5, с. 73];

- *«природа і рух»* (О. Богиніч, Г. Беленька): технологія фізичного розвитку дитини та спілкування її з природою. Містить цікаві авторські казки, комплекси гімнастичних та фізичних вправ, якими діти можуть оволодіти за допомогою дорослих [2];

- *«технологія раннього й інтенсивного навчання грамоти»* (М. Зайцев): принциповим положенням технології є одночасний розвиток мовлення дітей із їх навчанням читанню. За такого підходу читання розглядається не як передумова «прискороного розвитку», а як процес оволодіння новою мовною реальністю – письмовим мовленням [4, с. 193];

- *технологія фізичного виховання дітей дошкільного віку «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей»* (М. Єфименко):

основа – «тотальний ігровий метод». Технологія передбачає різноманітні підходи до організації роботи з дівчатками і хлопчиками [4, с. 234];

- «теорія розв'язання винахідницьких завдань» (ТРВЗ) (Г. Альтшуллер) – яка ефективно сприяє розвиткові технічної творчості загалом і творчої особистості зокрема [4, с. 234].

У сучасній практиці закладів дошкільної освіти широко використовуються такі технології: інтегрованого навчання і виховання (Б. Нікітін), «пісочної терапії» (Л. Зінкевич, О. Євстигнєєва), психолого-педагогічного проектування (С. Ладивір, Т. Піроженко), навчання дітей розповідям за схемами (О. Білан, К. Крутій), «казкові лабіринти гри» (В. Воскобович), «художнього слова і дитячого мовлення» (Н. Гавриш), «учіться фантазувати» (Н. Єгорова), формування діалогологічної компетенції в дошкільників (І. Чапленко), «дитячого дослідження як методу навчання старших дошкільників» (А. Савенков), раннього читання (Л. Шелестова), формування елементарних математичних уявлень (Л. Зайцева) та інші. Аналіз результатів досліджень вищезначених учених дає підстави вважати, що технологічний підхід у формуванні в дошкільників певних якостей є досить дієвими та ефективним.

Вважаємо, що будь-яка технологія має ґрунтуватися на певних методологічних вимогах (критеріях технології), зокрема:

- концептуальності: будь-яка педагогічна технологія має ґрунтуватися на певній науковій концепції, що складається з філософського, психологічного, дидактичного і соціально-педагогічного трактування досягнення освітніх цілей;

- системності: педагогічна технологія має володіти ознаками системи – логікою процесу, взаємозв'язком усіх його складових, цілісністю;

- керованості: передбачається можливість діагностичного цілепокладання, планування, проектування процесу навчання, поетапного діагностування, варіювання засобами і методами з метою коригування результатів;

- ефективності: педагогічна технологія має бути ефективною за результатами й оптимальною за витратами, гарантувати досягнення визначеного стандарту;

- відтворюваності: обов'язковою умовою педагогічної технології є можливість її застосування (повторення) іншими суб'єктами в подібних навчальних закладах.

На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури та практичної доцільності виокремимо основні засади, яким має відповідати педагогічна технологія, що застосовується в освіті дітей дошкільного віку.

За філософською основою педагогічна технологія має бути *гуманістичною*. Такий підхід відповідає актуальному для сучасної освіти принципу гуманізму (з лат. *humanus* – людський) – орієнтованому на систему ідей і поглядів на людину як найвищу цінність. Технологія має

ґрунтуватися на утвердженні поваги до гідності, світогляду дитини, створенні умов для вільного вияву природних людських почуттів і здібностей, формуванні творчої індивідуальності, що прагне реалізувати свої можливості, є відкритою до сприймання нового досвіду, здатна здійснювати свідомий і відповідальний вибір у різноманітних життєвих ситуаціях.

За рівнем застосування – *загальнопедагогічною*, адже проблема розвитку особистості сучасного дошкільника є загальнодержавною тому її мають вирішувати педагоги, батьки та інші члени суспільства.

За провідним чинником психічного розвитку – *соціогенною*, адже, за визначенням І. Беха, «...особистісний розвиток людини природно не запрограмований, він є явищем соціальним і визначається мірою оволодіння вихованцем надбаннями людської культури» [1, с. 34].

За науковою концепцією засвоєння досвіду – *асоціативно-рефлекторною*. За дослідженнями І. Сеченова та І. Павлова, мозок людини здатний не лише фіксувати сигнали органів чуття, але й установлювати і відтворювати зв'язки (асоціації) між окремими подіями, фактами. Відповідно до основних положень асоціативно-рефлекторної теорії засвоєння знань формування умінь і навичок, розвиток особистісних якостей людини є процесом утворення в її свідомості різноманітних асоціацій – простих і складних. Найвищий результат у навчанні досягається за дотримання умов формування активного ставлення до навчання з боку дитини, подачі матеріалу в певній послідовності, демонстрації і закріпленні у вправах різних прийомів розумової і практичної діяльності, застосуванні знань на практиці [10, с. 21].

За орієнтацією на особистісні структури – *технологією саморозвитку* (формування механізмів самоуправління особистості). Відповідно до законів саморозвитку дитини, сформульованих М. Монтессорі, «кожна дитина має бажання бути незалежною і це відчуття дає їй можливість дослухатися до свого внутрішнього «гіда», який веде її шляхами саморозвитку; емоційний і моральний розвиток дитини базується на материнській любові та формуванні чіткого розуміння добра і зла завдяки взаємодії з організованим середовищем» [9, с. 105].

За типом управління пізнавальною діяльністю – *системою малих груп*. Діяльність за означеною технологією проходить за підтримки педагога у співпраці дітей і батьків, які в процесі виконання певних завдань об'єднуються в групи.

За організаційними формами – *групова та індивідуальна*, що дає можливість педагогові обмінюватися інформацією з групами дітей і батьків, а також надавати поради окремим дітям і батькам як консультанту.

За ставленням до дитини – *особистісно орієнтованою*. Особистісно орієнтоване виховання – це утвердження людини як найвищої цінності, навколо якої ґрунтуються всі інші суспільні пріоритети. Необхідно

культивувати такі ситуації, в яких стосунки з дітьми будуються на врахуванні їхньої гідності і права бути особистістю: висловлювати власні думки, впливати на судження дорослих про неї.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, педагогічна технологія – це процес і результат створення (проектування) адекватної потребам і можливостям особистості й суспільства системи соціалізації, особистісного розвитку людини в освітній установі, яка складається зі сконструйованих відповідно до мети методологічних, дидактичних, психологічних, інтелектуальних і практичних дій, операцій, прийомів, кроків, що гарантують учасникам освітнього процесу досягнення поставлених освітніх цілей і свободу їх свідомого вибору. На цій підставі можемо зробити такі висновки:

- педагогічна технологія більшістю дослідників визначається як компонент педагогічної системи, що складається з постановки мети, розробки і реалізації проекту освітнього процесу з конкретно визначеним інструментарієм і забезпечує заплановані ефективні результати навчання;
- в усіх проаналізованих нами підходах до розробки педагогічної технології не зазначено етапу попередньої діагностики досягнень вихованців, результати якої мали б забезпечити необхідну корекцію організації освітнього процесу, а також не йдеться про можливість цієї корекції;
- у дошкільній педагогіці наявна певна кількість педагогічних технологій, які використовуються практиками і дають ефективні результати.

Перспективи подальших досліджень окресленої проблеми вбачаємо в практичній та методичній розробці застосування педагогічних технологій у діяльності закладу дошкільної освіти з дітьми різних вікових періодів дошкільного дитинства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бех І. Д. Виховання особистості : [у 2 кн.] / кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / Іван Дмитрович Бех / [ред. О. І. Цибульська]. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
2. Беленька Г. В. Здоров'я дитини – від родини : [кол. монографія] / Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, М. А. Машовець. – К. : СПД Богданова А. М., 2006. – 220 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 1999. – № 1. – С. 5–19.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : [навч. посіб.] / Ілона Миколаївна Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

6. Кларк М. Технология образования или педагогическая технология? / М. Кларк // Перспективы. Вопросы образования. – 1983. – № 2. – С. 78.
7. Куньч З. Й. Універсальний словник української мови / Зоряна Йосипівна Куньч. – Т. : Навч. кн. – Богдан, 2005. – 848 с.
8. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347/2002 // Дошкільне виховання. – 2002. – № 7. – С. 4-9.
9. Освітні технології : [навч.-метод. посіб.] / [О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.] ; за заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2002. – 255 с.
10. Педагогічні технології : [навч.-метод. посіб.] / О. С. Падалка, А. С. Нісінчук, І. О. Смолюк, О. Т. Шпак. – К. : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1995. – 256 с.
11. Підласий І. П. Практична педагогіка, або Три технології : інтерактивний підручн. [для педагогів ринкової системи освіти] / Іван Павлович Підласий. – К. : Слово, 2004. – 616 с.
12. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.] / Тамара Іллівна Поніманська. – К. : Академвидав, 2004. – 456 с. – (Альма-матер).
13. Silber R. Some Implications of the History of Educational Technology // Brown J. W., Brown S. N. Educational Media Yearbook. – Littleton, Colorado, 1981. – P. 21.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED:

1. Bekh I. D. Vychovannia osobystosti : [u 2 kn.] / kn. 1: Osobystisno oriientovanyi pidkhd: teoretyko-tekhnologichni zasady [Education of the Person: [in 2 books.] / Kn. 1: Personality Oriented Approach: Theoretical and Technological Principles] / Ivan Dmytrovych Bekh / [red. O. I. Tsybul'ska]. – K. : Lybid, 2003. – 280 s. (in Ukrainian)
2. Bieliienka H. V. Zdorovia dytyny – vid rodyny : [kol. monohrafiia] [The Child's Health Starts in the Family: col. Monograph] / H. V. Bieliienka, O. L. Bohinich, M. A. Mashovets. – K. : SPD Bohdanova A. M., 2006. – 220 s. (in Ukrainian)
3. Bazoviyi komponent doshkilnoi osvity v Ukraini [The Basic Component of Preschool Education in Ukraine] // Doshkilne vykhovannia. – 1999. – No 1. – S. 5–19. (in Ukrainian)
4. Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnologii : [navch. posib.] [Innovative Pedagogical Technologies : textbook] / Ilona Mykolaivna Dychkivska. – K. : Akademyvdav, 2004. – 352 s. (in Ukrainian)
5. Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education] / Akad. ped. nauk Ukrainy ; hol. red. V. H. Kremen. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s. (in Ukrainian)
6. Klark M. Tekhnologija obrazovanija ili pedagogicheskaja tekhnologija?

- [Technology of Education or Pedagogical Technology?] / M. Klark // *Perspektivy. Voprosy obrazovaniya*. – 1983. – No 2. – S. 78. (in Russian)
7. Kunch Z. Y. Universalnyi slovnyk ukrainskoi movy [Universal Dictionary of the Ukrainian language] / Zoriana Yosypivna Kunch. – T. : Navch. kn. – Bohdan, 2005. – 848 s. (in Ukrainian)
 8. Natsionalna doktryna rozvytku osvity : Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 17 kvitnia 2002 r. № 347/2002 [National Doctrine for the Development of Education: Decree of the President of Ukraine dated April 17, 2002 No. 347/2002] // *Doshkilne vykhovannia*. – 2002. – No 7. – S. 4–9. (in Ukrainian)
 9. Osvitni tekhnolohii : [navch.-metod. posib.] [Educational Technologies : textbook] / [O. M. Piekhota, A. Z. Kiktenko, O. M. Liubarska ta in.] ; za zah. red. O. M. Piekhoty. – K. : A.S.K., 2002. – 255 s. (in Ukrainian)
 10. Pedahohichni tekhnolohii : [navch.-metod. posib.] [Pedagogical Technologies : textbook] / O. S. Padalka, A. C. Nisimchuk, I. O. Smoliuk, O. T. Shpak. – K. : „Ukrainska entsyklopediia” im. M. P. Bazhana, 1995. – 256 s.(in Ukrainian)
 11. Pidlasyi I. P. Praktychna pedahohika, abo Try tekhnolohii : interaktyvnyi pidruchn. [dlia pedahohiv rynkovoï systemy osvity] [Practical Pedagogy, or Three Technologies: An interactive textbook [for educators of the market education system] / Ivan Pavlovych Pidlasyi. – K. : Slovo, 2004. – 616 s. (in Ukrainian)
 12. Ponimanska T. I. Doshkilna pedahohika : [navch. posib. dlia stud. vyshchikh navch. zakl.] [Preschool Pedagogy: textbook for students of higher educational institutions] / Tamara Illivna Ponimanska. – K. : Akademvydav, 2004. – 456 s. – (Alma-mater). (in Ukrainian)
 13. Silber R. Some Implications of the History of Educational Technology // Brown J. W., Brown S. N. *Educational Media Yearbook*. – Littleton, Colorado, 1981. – P. 21. (in English)

Аннотация. В статье авторы анализируют генезис понятия «педагогическая технология» в истории педагогической мысли. Доказано, что в современном учреждении дошкольного образования педагогическая технология является системообразующим фактором образовательного процесса, обеспечивает его целостность, последовательность и планомерность. Определен алгоритм реализации педагогической технологии. Актуализированы методологические критерии применения педагогических технологий: концептуальности, системности, управляемости, эффективности, воспроизводимости. Определены принципы, которым должна отвечать педагогическая технология, применяемая в образовании детей дошкольного возраста: гуманистическая по философской основе, общепедагогическая по уровню реализации, социогенная, личностно-ориентированная, ассоциативно-рефлекторная, ориентированная на саморазвитие, адаптированная для группового и

індивідуального застосування.

Ключевые слова: педагогічна технологія, заклад дошкільної освіти, основи застосування педагогічної технології, особистість дитини дошкільного віку.

Abstract. The article deals with the analysis of the genesis of the concept of “pedagogical technology” in the history of pedagogical thought. It is proved that in a modern institutions of preschool education, pedagogical technology is a system-forming factor of educational process, ensuring its integrity, consistency and regularity. Pedagogical technology is categorized in the article as a component of the pedagogical system, which includes purpose setting, development and phased implementation of the educational process project with specifically defined tools and provides the planned learning results.

The algorithm of pedagogical technology implementation has been determined. The methodological criteria of the application of pedagogical technologies: conceptual, systemic, controllability, efficiency, reproducibility have been updated. The principles, which should correspond to pedagogical technology used in the education of children of preschool age: the humanistic philosophical basis, general pedagogical in terms of implementation, sociogenic, personally oriented, associative-reflexive, self-development oriented, adapted for group and individual application have been defined.

Key words: pedagogical technology, institution of preschool education, principles of application of pedagogical technology, personality of a child of preschool age.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2018

І. М. Дичківська

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті окреслено процес підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної діяльності як упорядкованої множини взаємопов'язаних елементів (мети, методологічних підходів, компонентів, етапів реалізації, критеріїв та результату), що являє собою науково-методичну систему. Обґрунтовано принципи означеної науково-методичної системи: єдності змістового та процесуального компонентів навчання (інтегративності); спрямованості інновацій у дошкільній освіті на потреби сучасного суспільства (ключові компетенції дитини); відповідності інновацій віковим особливостям дітей; соціального партнерства.

Ключові слова: професійна підготовка, науково-методична система, майбутні вихователі дошкільних навчальних закладів, готовність до